

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 090378 20 Rev 2
Banjaluka, 26.01.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Opštine J., koju zastupa Opštinsko javno pravobranilaštvo u J., protiv tužene MH „E. RS“ ZP „H.“ AD M., koju zastupaju punomoćnici M.M. i L.V., advokati iz M., radi isplate, vrijednost predmeta spora: 1.784.482,80 KM, odlučujući o reviziji tužene izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 090378 17 Pž 2 od 27.10.2017. godine, na sjednici održanoj dana 26.01.2021. godine donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 090378 16 Ps 2 od 31.5.2017. godine tužena je obavezana da tužiteljici isplati ukupan iznos od 1.784.482,80 KM, sa pripadajućim zakonskim zateznim kamatama i to, na iznos od 981.751,20 KM od 16.11.2010. godine do isplate, a na ostale mjesečne iznose kako slijedi: na iznos od 16.402,32 KM, za mjesec novembar 2010. godine od 16.12.2010. godine do isplate; na iznos od 34.837,61 KM, za mjesec decembar 2010. godine, od 16.01.2011. godine do isplate; na iznos od 18.133,09 KM, za mjesec januar 2011. godine, od 16.02.2011. godine do isplate; na iznos od 11.059,54 KM, za mjesec februar 2011. godine, od 16.3.2011. godine do isplate; na iznos od 15.892,97 KM, za mjesec mart 2011. godine, od 16.4.2011. godine do isplate; na iznos od 14.029,29 KM, za mjesec april 2011. godine, od 16.5.2011. godine do isplate; na iznos od 17.547,50 KM, za mjesec maj 2011. godine, od 16.6.2011. godine do isplate; na iznos od 13.859,75 KM, za mjesec juni 2011. godine, od 16.7.2011. godine do isplate; na iznos od 8.588,50 KM, za mjesec juli 2011. godine, od 16.8.2011. godine do isplate; na iznos od 7.395,05 KM, za mjesec avgust 2011. godine, od 16.9.2011. godine do isplate; na iznos od 5.744,48 KM, za mjesec septembar 2011. godine, od 16.10.2011. godine do isplate; na iznos od 4.269,13 KM, za mjesec oktobar 2011. godine, od 16.11.2011. godine do isplate; na iznos od 5.440,79 KM, za mjesec novembar 2011. godine, od 16.12.2011. godine do isplate; na iznos od 8.883,77 KM, za mjesec decembar 2011. godine, od 16.01.2012. godine do isplate; na iznos od 7.904,90 KM, za mjesec januar 2012. godine, od 16.02.2012. godine do isplate; na iznos od 6.903,27 KM, za mjesec februar 2012. godine, od 16.3.2012. godine do isplate; na iznos od 21.494,88 KM, za mjesec mart 2012. godine, od 16.4.2012. godine do isplate; na iznos od 23.476,86 KM, za mjesec april 2012. godine, od 16.5.2012. godine do isplate; na iznos od 27.653,42 KM, za mjesec maj 2012. godine, od 16.6.2012. godine do isplate; na iznos od 14.097,11 KM, za mjesec juni 2012. godine, od 16.7.2012. godine do isplate; na iznos od 7.472,06 KM, za mjesec juli 2012. godine, od 16.8.2012. godine do isplate; na iznos od 6.138,25 KM, za mjesec avgust 2012. godine, od 16.9.2012. godine do isplate; na iznos od 5.185,13 KM, za mjesec septembar 2012. godine, od 16.10.2012. godine do isplate; na iznos od 8.078,90 KM, za mjesec oktobar 2012. godine, od 16.11.2012. godine do isplate; na iznos od 8.310,06 KM, za mjesec novembar 2012. godine, od 16.12.2012. godine do isplate; na iznos od 19.701,99 KM, za mjesec decembar 2012. godine,

od 16.01.2013. godine do isplate; na iznos od 27.434,39 KM, za mjesec januar 2013. godine, od 16.02.2013. godine do isplate; na iznos od 24.665,11 KM, za mjesec februar 2013. godine, od 16.3.2013. godine do isplate; na iznos od 32.402,45 KM, za mjesec mart 2013. godine, od 16.4.2013. godine do isplate; na iznos od 34.867,55 KM, za mjesec april 2013. godine, od 16.5.2013. godine do isplate; na iznos od 21.310,49 KM, za mjesec maj 2013. godine, od 16.6.2013. godine do isplate; na iznos od 13.851,59 KM, za mjesec juni 2013. godine, od 16.7.2013. godine do isplate; na iznos od 9.541,62 KM, za mjesec juli 2013. godine, od 16.8.2013. godine do isplate; na iznos od 5.650,92 KM, za mjesec avgust 2013. godine, od 16.9.2013. godine do isplate; na iznos od 5.744,72 KM, za mjesec septembar 2013. godine, od 16.10.2013. godine do isplate; na iznos od 4.241,16 KM, za mjesec oktobar 2013. godine, od 16.11.2013. godine do isplate; na iznos od 10.012,37 KM, za mjesec novembar 2013. godine, od 16.12.2013. godine do isplate; na iznos od 10.348,22 KM, za mjesec decembar 2013. godine, od 16.01.2014. godine do isplate; na iznos od 12.225,76 KM, za mjesec januar 2014. godine, od 16.02.2014. godine do isplate; na iznos od 18.442,96 KM, za mjesec februar 2014. godine, od 16.3.2014. godine do isplate; na iznos od 16.541,17 KM, za mjesec mart 2014. godine, od 16.4.2014. godine do isplate; na iznos od 28.749,35 KM, za mjesec april 2014. godine, od 16.5.2014. godine do isplate; na iznos od 45.657,56 KM, za mjesec maj 2014. godine, od 16.6.2014. godine do isplate; na iznos od 20.204,91 KM, za mjesec juni 2014. godine, od 16.7.2014. godine do isplate; na iznos od 16.626,80 KM, za mjesec juli 2014. godine, od 16.8.2014. godine do isplate; na iznos od 19.778,96 KM, za mjesec avgust 2014. godine, od 16.9.2014. godine do isplate; na iznos od 31.046,15 KM, za mjesec septembar 2014. godine, od 16.10.2014. godine do isplate; na iznos od 18.418,95 KM, za mjesec oktobar 2014. godine, od 16.11.2014. godine do isplate; na iznos od 15.667,99 KM, za mjesec novembar 2014. godine, od 16.12.2014. godine do isplate; na iznos od 20.799,90 KM, za mjesec decembar 2014. godine, od 16.01.2015. godine do isplate, te je obavezana tužena da tužiteljici naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 15.661,00 KM.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 090378 17 Pž 2 od 27.10.2017. godine, žalba tužene je djelimično usvojena i prvostepena presuda preinačena tako što je odbijen zahtjev za isplatu naknade za period od 20.9.2002. do 01.12.2007. godine (iznos od 533.112,70 KM) i za period od 01.01.2011. do 01.10.2012. godine (iznos od 251.169,73 KM), te je slijedom toga dosuđeni iznos od 1.784.482,80 KM snižen na iznos od 1.000.200,37 KM i tužena obavezana platiti zakonsku zateznu kamatu od 16.11.2010. godine do isplate na iznos od 448.638,50 KM, umjesto na iznos od 981.751,20 KM.

Preinačena je i odluka o troškovima postupka, sadržana u prvostepenoj presudi, tako što je iznos od 15.661,00 KM, dosuđen prvostepenom presudom, snižen na iznos od 9.211,00 KM, a preko ovog iznosa zahtjev je odbijen.

Obavezana je tužiteljica da tuženoj, na ime naknade troškova sastava žalbe, isplati iznos od 2.177,00 KM, a preko ovog iznosa zahtjev tužene je odbijen.

Odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troška sastava odgovora na žalbu.

U preostalom dijelu, žalba tužene je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u preostalom dosuđujućem dijelu.

Blagovremenom revizijom tužena pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija uvaži i pobijana presuda ukine te predmet vrati drugostepenom sudu na ponovni postupak.

Tužiteljica nije odgovorila na reviziju.

Odlučujući o reviziji tužene ovaj sud je, presudom broj: 57 0 Ps 090378 18 Rev od 06.11.2018. godine, preinačio drugostepenu presudu tako što je usvojio žalbu tužene i preinačio prvostepenu presudu tako da je u cjelini odbijen tužbeni zahtjev, a tužiteljica obavezana da tuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 23.025,00 KM.

Povodom apelacije tužiteljice, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je odlukom broj: AP 499/19 od 14.10.2020. godine, ukinuo navedenu presudu ovog suda i predmet vratio da se u ponovnom, hitnom, postupku donese nova odluka.

U ponovnom postupku, odlučujući o reviziji tužene, odlučeno je kao u izreci iz slijedećih razloga.

U ovoj parnici tužiteljica zahtjeva da se obaveže tužena da joj na ime naknade za korištenje zemljišta koje je potopljeno za potrebe Hidroelektrane B., za period od septembra 2002. do decembra 2014. godine, isplati ukupan iznos od 1.784.482,80 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Tužena se, prije svega i uglavnom, branila isticanjem prigovora zastarjelosti predmetnog potraživanja.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju pobijane presude, utvrđeno je da je za potrebe izgradnje i rada Hidroelektrane B. potopljeno zemljište koje se jednim dijelom nalazi na području Opštine J., u površini od 242.170 m²; da je tužena do izbijanja ratnih dejstava (1992. godine) plaćala naknadu tužiteljici za potopljeno zemljišta; da je tužiteljica nakon toga, 2010. godine, zatražila od tužene da nastavi plaćati predmetnu naknadu i to od septembra mjeseca 2002. godine; da je radi regulisanja ovog pitanja angažovano preduzeće „G.“ iz N. da koje je izradilo Elaborat o pripadajućim površinama zemljišta koje je potopljeno za potrebe rada tužene iz kojeg proizlazi da tužiteljici pripada površina od 7,51 % ukupne površine potopljenog zemljišta (a ostalo se odnosi na opštine, M., K. i B.); da je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke R.B., utvrđena visina zahtjevane naknade za navedeni period.

Odlučujući o zahtjevu, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da se u razrješenju ovog spora imaju primijeniti odredbe Zakona Federacije BiH o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda preduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacionih objekata („Službene novine Federacije BiH“ broj 44/02 i 57/09 – u daljem tekstu: Zakon Federacije BiH), a ne Zakon Republike Srpske o naknadama za korištenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije („Službeni glasnik RS“ broj 85/03 – u daljem tekstu: Zakon RS). Ovo zato što se predmetno potopljeno zemljište nalazi na teritoriji Federacije BiH, pa se prema opštem pravilu „lex rei sitae“ koje datira još od rimskog prava, za svojinskopravne odnose i druga prava na nekretninama ima primjeniti pravo mjesta gdje se nekretnina nalazi.

Na temelju naprijed utvrđenih činjenica, primjenom navedenog Zakona Federacije BiH, uzimajući u obzir nalaz vještaka finansijske struke koji je, saglasno odredbama tog zakona, izračunao traženu naknadu za navedeni period, u iznosu od 1.784.482,80 KM, prvostepeni sud je taj iznos dosudio tužiteljici, odbijajući istaknuti prigovor zastarjelosti potraživanja, pozivom na opšti rok zastarjelosti od 10 godina iz člana 371. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05 – u daljem tekstu: ZOO). Kamatu je dosudio u skladu sa odredbom člana 277. ZOO, od dana kada je tužena pala u docnju, s tim što je na iznose koji su dospjeli do dana podnošenja tužbe kamatu dosudio od 16.11.2010. godine, to jeste od dana kada je dospio

zadnji iznos iz tog perioda, a za ubuduće od dospelosti svakog pojedinog mjesečnog iznosa do isplate.

Drugostepeni sud, odlučujući o žalbi tužene, nalazi da se radi o potraživanju koje dospijeva mjesečno i koje zastarijeva za 3 godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, kako propisuje odredba člana 372. stav 1. ZOO, slijedom čega zaključuje da je dio potraživanja u zastari, pa odbija zahtjev za isplatu naknade za period od septembra 2002. do decembra 2007. godine (potraživanja starija od tri godine u odnosu na dan podnošenja tužbe, 28.12.2010. godine) i naknadu za period od 01.01.2011. do 01.12.2012. godine (potraživanja čiju isplatu je tužiteljica zatražila preinačenjem tužbe na ročištu održanom 12.11.2015. godine, a koja su starija od tri godine u odnosu na stavljanje zahtjeva). U vezi sa takvim preinačenjem snižava i iznos dosuđen na ime troškova postupka, a u ostalom dijelu žalbu tužene odbija i potvrđuje prvostepenu presudu u pogledu dosuđenog iznosa od 1.000.200,37 KM sa pripadajućom zateznom kamatom.

Odluka drugostepenog suda je pravilna i navodima revizije nije dovedena u ozbiljnu sumnju.

Odredbom člana 2. i 5. Zakona Federacije BiH propisano je da su javno preduzeće i druga pravna lica koja ostvaruju prihod korištenjem hidroakumulacionog objekta izgrađenog na potopljenom području, dužni plaćati naknadu (po odredbama tog zakona) koja se uplaćuje u budžet opštine ili grada na čijem području je izgrađen hidroakumulacioni objekat. Isto reguliše i odredba člana 3. Zakona RS. Naknada se utvrđuje po osnovu ukupno proizvedenih kWh (kilovatsati) za protekli mjesec, najkasnije do desetog u mjesecu, a plaćanje se vrši do petnaestog u mjesecu (član 4. Zakona Federacije BiH). Isto reguliše i odredba člana 4. stav 2. i 3. Zakona RS, samo se naknada obračunava za period od tri mjeseca. Navedena naknada prema odredbi člana 3. Zakona Federacije BiH i člana 4. stav 1. Zakona RS, iznosi 0,005 KM po proizvedenom kilovatsatu, a od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona Federacije BiH (objavljen 02.9.2009. godine) ova naknada iznosi 0,01 KM. Iz navedenog slijedi da je predmetno potraživanje utemeljeno na zakonu. Uostalom, ni tužena to ne spori.

Neosnovano tužena insistira na primjeni odredbe člana 373. stav 1. ZOO koja reguliše da samo pravo iz kojeg proističe povremeno potraživanje zastarijeva za pet godina, računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja poslije kojeg dužnik nije vršio davanja. Ovo zato, kako obrazlaže apelacioni sud u svojoj odluci broj: AP 499/19 od 14.10.2020. godine, što pravo na naknadu, koja je predmet spora, proizlazi iz činjenice da je tužiteljica vlasnica dijela zemljišta koje je potopljeno za potrebe tužene. Radi se o trajnoj obligaciji nastaloj na osnovu zakona. Ta obligacija, odnosno prestacija (koja tuženu kao dužnika, obavezuje da isplaćuje predmetnu naknadu) svoj osnov ima u činjenici da je tužiteljica onemogućena da koristi zemljište čiji je vlasnik. Pravo vlasništva je apsolutno stvarno pravo koje u sebi sadrži pravo da se stvar posjeduje, koristi i da se njome raspolaze u skladu sa njenom prirodom i namjenom, pri čemu je svako dužan uzdržavati se od povrede prava vlasništva drugog lica, čija sudska zaštita, shodno odredbi člana 37. (apelacioni sud pogrešno navodi član 43.) Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 60/80 i 36/90 i "Službeni glasnik RS" 38/03) i odredbi člana 126. stav 2. Zakona o stvarnim pravima ("Službeni glasnik RS", broj: 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15 i 107/19), ne zastarijeva. Prema tome, ne može doći do zastare samog prava koju podrazumjeva odredba člana 373. ZOO, na koju se poziva revidentica.

Površina zemljišta koja pripada Opštini J. a potopljena je hidroakumulacijom, utvrđena je po zahtjevu tužene od strane preduzeća „G.“ iz N.. Ovo preduzeće je sačinilo Elaborat pripadajućih površina i zapremina velike akumulacije brane „B.“ i kompenzacionog bazena (u daljem tekstu: Elaborat). Primjerak tog Elaborata tužena je dostavila tužiteljici uz podnesak od 15.11.2010. godine. Tužiteljica ga je priložila uz tužbu i on je pročitao u dokaznom postupku. Prema sadržaju navedenog Elaborata, granične linije između opština su ucrtane na osnovu podataka dobijenih od Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske (Tabela tačaka međuentitetske linije) i to dobijenih od Odjeljenja za automatsku obradu podataka republičke uprave, koje se nalazi u Bijeljini.

Kod takvog stanja stvari, suprotno tvrdnji revidentice, nije pogriješio drugostepeni sud kada je zaključio da je na tuženoj bio teret dokazivanja da tako utvrđena površina nije pravilna, da kopija Elaborata (koju joj je dostavila tužena) koji je tužiteljica priložila uz tužbu, ne odgovara originalu i da dokaže tvrdnju da je ovaj Elaborat vratila preduzeću koje ga je izradilo, sa primjedbama i kojim primjedbama. Naknadno dostavljenu kopiju podneska od 09.9.2010. godine, kojom je pokušala dokazati da je navedeni Elaborat vratila „G.“, nižestepeni sudovi, saglasno odredbi člana 102. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 – u daljem tekstu: ZPP) opravdano nisu uzeli u obzir, jer se radi o novom dokazu koji je tužena mogla priložiti već uz odgovor na tužbu od 16.02.2011. godine. Osim toga i taj dokaz, sam za sebe, bez dokaza da je „G.“ na taj podnesak odgovorio, odnosno bez dokaza da je zaista i uručen ovom preduzeću, ne bi mogao ishoditi drugačiju odluku i pod uslovom da su ga nižestepeni sudovi uzeli u činjenični osnov na temelju kojeg su sudili.

Odredbom člana 7. i 123. ZPP je propisano da je svaka stranka dužna da iznese sve činjenice na kojima zasniva svoje zahtjeve i da izvodi dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, pa je tužena, saglasno tome, mogla dokazivati da površina zemljišta koja pripada Opštini J. nije ona koja je utvrđena navedenim Elaboratom, odnosno da sama predloži izvođenje dokaza saslušanjem vještaka geodetske struke (o čemu govori u svojoj reviziji) kako bi se, eventualno, utvrdila drugačija površina.

Nižestepeni sudovi nisu odredili na osnovu kojeg zakona će se računati dosuđena zatezna kamata. To će biti stvar izvršnog postupka, ako do njega dođe, pa navodi istaknuti u ovom pravcu, takođe nisu relevantni za ocjenu pravilnosti revizijom pobijane odluke.

Ni ostali revizionni prigovori nisu mogli ishoditi drugačiju odluku, slijedom čega je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić